

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปกครองระบอบประชาธิปไตยได้รับการยอมรับจากนานาอารยประเทศว่าเป็น การปกครองที่ดีที่สุดในระบอบหนึ่ง เนื่องจากเป็นการปกครองที่ยึดหลักการที่ว่าประชาชนเป็น เจ้าของอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ เป็นระบอบการปกครองที่ยกย่องคุณค่าและ เคารพในศักดิ์ศรีของมนุษย์ ตลอดจนเชิดชูหลักความเสมอภาคและเสรีภาพของประชาชน (พัชรี พิมพ์ภักย์, 2535) ดังที่ นายชานินทร์ กรัยวิเชียร (2520) ได้กล่าวถึงจุดเด่น ของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยไว้ว่า "การปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นการ ปกครองที่สอดคล้องและเหมาะสมกับวิถีชีวิตของคนไทยเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นการปกครอง ที่ทำให้ประชาชนสามารถรวมตัวกันเป็นกลุ่มก้อน เป็นหน้าหนึ่งใจเดียวกันเพื่อปกป้องผืนแผ่นดิน ซึ่ง เป็นอาณาจักรอันแบ่งแยกมิได้ และระบอบประชาธิปไตยยังเหมาะสมกับความ เป็นอยู่และ วิถีชีวิตของคนไทยอย่างยิ่ง ทั้งนี้ เพราะระบอบประชาธิปไตยมีรากฐานมาจากศีลธรรมอัน สอดคล้องกับศาสนาทั้งหลาย คือ เคารพในความเป็นธรรม (justice) เหตุผล (reason) เมตตาธรรม (compassion) ความศรัทธาในมนุษยชาติ (faith in man) และเคารพ ในเกียรติภูมิในความเป็นมนุษย์ (human dignity)

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ได้ดำเนินการปกครองระบอบประชาธิปไตยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 เป็นต้นมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน เพราะมีความเชื่อว่าประชาธิปไตยเป็นสิ่ง ที่ดี เป็นการปกครองที่ถือประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่นับเป็นสำคัญ ประชาธิปไตย จึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญยิ่งสำหรับคนไทยทุกคน เมื่อประเทศไทยมีการปกครองระบอบ ประชาธิปไตย ประชาชนไทยก็จะต้องเป็นผู้ที่มีวิถีชีวิตเป็นประชาธิปไตยควบคู่ไปกับการ ปกครองด้วย มิฉะนั้นการปกครองระบอบประชาธิปไตยก็จะเป็นการปกครองที่มุ่งความ สบายสุขของคนส่วนใหญ่นับทั่วประเทศ โดยประชาชนในทุกส่วนของสังคมไม่ว่าจะเป็นใน

ครอบครัว ในโรงเรียน ในสำนักงาน ในชุมชน หรือในสังคมอื่น ๆ จะต้องได้รับการฝึกฝน และส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมประชาธิปไตย (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2531) อันได้แก่ การมีคารวะธรรม สามัคคีธรรม ปัญญาธรรม วินัยธรรม และคุณธรรม ในการดำเนินชีวิตหรือที่เรียกว่าเป็นผู้ที่มีวิถีชีวิตประชาธิปไตย

ด้วยเหตุผลที่ว่า ประชาธิปไตยเป็นรูปแบบการปกครองที่ให้ความสำคัญแก่ประชาชนมากที่สุด ดังนั้นคุณภาพของประชาชนจึงเป็นเงื่อนไขประการสำคัญสำหรับความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการปกครองระบอบประชาธิปไตย (กมล ทองธรรมชาติ และคณะ, 2521)

การที่จะปลูกฝังและพัฒนาให้ประชาชนเป็นผู้ที่มีคุณภาพ มีความรู้ความเข้าใจจนหลักการประชาธิปไตย มีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยนั้น มิใช่จะเกิดขึ้นมาได้อย่างทันทีทันใด แต่จะต้องมีกระบวนการสะสมขึ้นมาทีละเล็กทีละน้อย มีการทดสอบกับสภาพความเป็นจริง มีการปฏิบัติด้วยการลงมือกระทำจริง ๆ ในทุกหน่วยงานของประเทศ การศึกษาและการเรียนรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องใช้เวลายาวนานพอสมควร และต่อเนื่องกันไม่ขาดสาย

จากประวัติศาสตร์การปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทย ประชาชนได้พบเห็นการประพฤติปฏิบัติของนักการเมือง หรือผู้มีอำนาจบางคนไม่ถูกต้องตามครรลองประชาธิปไตย จึงทำให้ศรัทธาของประชาชนที่มีต่อระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยไม่มากเท่าที่ควร การปลูกฝังและปลูกศรัทธาในระบอบประชาธิปไตยให้กับประชาชนจึงต้องกระทำอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง (เกษมสุข ศรีชนะ, 2535) การพัฒนาประชาชนของประเทศให้มีความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขนั้นเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะประชาชนที่เป็นเยาวชนนอกระบบโรงเรียน เนื่องจากเยาวชนนอกระบบโรงเรียนเหล่านี้อยู่ในวัยที่เต็มไปด้วยพลังทั้งทางกาย การเรียนรู้ และความคิด ถ้าหากได้รับการฝึกฝนให้เป็นผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นประชาธิปไตยแล้ว เขาเหล่านั้นย่อมจะเป็นพลังสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตย ไม่ว่าเขาเหล่านั้นประกอบอาชีพอื่นใดในสังคม สิ่งที่จะติดตัวไปก็คือวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย เมื่อเขาเข้าสู่สังคมใด สังคมนั้น ๆ ก็จะมีพฤติกรรมอันดีงาม และเกิดเจตคติที่ดีต่อประชาธิปไตย

การที่จะส่งเสริมและปลูกฝังให้เยาวชนนอกระบบโรงเรียนมีความรู้เรื่องประชาธิปไตยและวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยสามารถกระทำได้โดยการให้การศึกษและการเรียนรู้ทางการเมืองโดยผ่านสถาบันต่าง ๆ ของสังคม ได้แก่ ครอบครัว สถาบันการศึกษา กลุ่มอาชีพ กลุ่มเพื่อน สื่อมวลชน และสถาบันทางการเมือง ครอบครัวนับได้ว่าเป็นสถาบันการเรียนรู้ทางการเมืองที่สำคัญ เนื่องจากครอบครัวเป็นสถาบันที่มีความผูกพันใกล้ชิดกับเยาวชนนอกระบบโรงเรียนมากกว่าสถาบันอื่น ๆ ดังนั้นครอบครัวจึงมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างทัศนคติ โลกทัศน์ และพฤติกรรมทางการเมืองแก่เยาวชนนอกระบบโรงเรียน ถ้าหากครอบครัว อันได้แก่ บิดามารดา ผู้ปกครอง ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญในครอบครัวได้มีการปลูกฝังหรือนำเอาหลักการประชาธิปไตยมาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันก็จะเป็นการส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยให้แก่เยาวชนนอกระบบโรงเรียนเหล่านี้ได้ ดังนั้นการศึกษาเรื่องการที่ผู้ปกครองปลูกฝังหรือส่งเสริมหลักการประชาธิปไตยมาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันจึงเป็นเรื่องที่น่ายกย่อง

ปัจจุบันประเทศไทยมีเยาวชนนอกระบบโรงเรียนอยู่เป็นจำนวนมาก จากข้อมูลของคณะกรรมการสิทธิสตรีและเยาวชน (2532) พบว่า มีเยาวชนอายุ 15-24 ปี ประมาณ 11.25 ล้านคน ในจำนวนนี้เป็นเยาวชนนอกระบบโรงเรียน จำนวน 8.35 ล้านคน ส่วนใหญ่จบการศึกษามัธยมศึกษาแล้วไม่ได้ศึกษาต่อ ดังนั้นเยาวชนนอกระบบโรงเรียนเหล่านี้อาจขาดการได้รับการส่งเสริมให้มีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย จึงมีหน่วยงานภาครัฐบาลหลายแห่ง เช่น กรมการศึกษานอกโรงเรียน กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร เป็นต้น ได้พยายามที่จะส่งเสริมและสร้างวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยให้แก่เยาวชนนอกระบบโรงเรียน และในขณะเดียวกันก็ฝึกอาชีพแก่เยาวชนนอกระบบโรงเรียน เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ การฝึกฝนให้เยาวชนนอกระบบโรงเรียนเหล่านี้มีความรู้เรื่องประชาธิปไตยและมีวิถีชีวิตประชาธิปไตยเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก เนื่องจากเยาวชนนอกระบบโรงเรียนเหล่านี้ต้องอาศัยชีวิตอยู่ตามสังคมประชาธิปไตยไปตลอดชีวิต จึงควรได้รับการส่งเสริมให้มีความรู้เรื่องประชาธิปไตยและมีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย เพื่อช่วยให้เยาวชนนอกระบบโรงเรียนเหล่านี้สามารถมีชีวิตอยู่ตามสังคมประชาธิปไตยได้เป็นอย่างดี และสามารถช่วยเสริมสร้างและจรรโลงสังคมไทยให้เป็นสังคมประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขไว้ได้ตลอดไป

บุคคลสำคัญที่ทำหน้าที่โดยตรงในการฝึกอบรมและส่งเสริมให้เยาวชนนอกระบบโรงเรียนมีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย ก็คือ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน ซึ่งได้รับการฝึกอบรมและมีหน้าที่โดยตรงที่จะปลูกฝังและส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยแก่เยาวชนนอกระบบโรงเรียน ดังนั้นจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยแก่เยาวชนนอกระบบโรงเรียน ประกอบกับผู้วิจัยเห็นว่าการได้ทราบถึงความคิดเห็นของเยาวชนนอกระบบโรงเรียนซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมโดยตรงจะทำให้ได้ความคิดเห็นที่สำคัญประกอบการศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของเยาวชนนอกระบบโรงเรียนเกี่ยวกับการส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยแก่เยาวชนนอกระบบโรงเรียน

สำหรับเหตุผลที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาเยาวชนนอกระบบโรงเรียน ผู้ปกครอง และเจ้าหน้าที่ภาครัฐบาลในจังหวัดสมุทรปราการ สืบเนื่องมาจากผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดสมุทรปราการหลายครั้งที่ผ่านมา ปรากฏว่า มีผู้มาใช้สิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งน้อย ดังจะเห็นได้จากผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดสมุทรปราการ ดังนี้ (กรมการปกครอง, กระทรวงมหาดไทย, 2535)

ครั้งที่ 14 (22 เมษายน 2522) มีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง จำนวน 72,706 คน คิดเป็นร้อยละ 28.06

ครั้งที่ 15 (18 เมษายน 2526) มีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง จำนวน 124,648 คน คิดเป็นร้อยละ 35.74

ครั้งที่ 16 (27 กรกฎาคม 2529) มีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง จำนวน 178,447 คน คิดเป็นร้อยละ 47.66

ครั้งที่ 17 (24 กรกฎาคม 2531) มีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง จำนวน 210,578 คน คิดเป็นร้อยละ 48.05

ครั้งที่ 18 (22 มีนาคม 2535) มีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง จำนวน 259,523 คน คิดเป็นร้อยละ 48.51

ครั้งที่ 19 (13 กันยายน 2535) มีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง จำนวน 283,442 คน คิดเป็นร้อยละ 52.41

จากสถิติการเลือกตั้งดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า การเลือกตั้งหลายครั้งที่ผ่านมามีเพียงครั้งเดียวที่มีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งเกินร้อยละ 50 และเมื่อพิจารณารายละเอียดของการเลือกตั้งครั้งล่าสุด ในปี 2535 แยกเป็นรายจังหวัด ปรากฏว่าจังหวัดสมุทรปราการเป็นจังหวัดที่มีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งน้อยเป็นอันดับที่ 5 เมื่อเทียบกับจังหวัดอื่น โดยเรียงจากจังหวัดที่มีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งน้อยที่สุด คือ กรุงเทพมหานคร นนทบุรี สมุทรสงคราม ชลบุรี และสมุทรปราการ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ถึงแม้ว่าการเลือกตั้งครั้งล่าสุด ประชาชนในจังหวัดสมุทรปราการจะมาใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งเพิ่มมากขึ้น แต่การมาใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งของประชาชนก็ยังจัดอยู่ในระดับน้อย คือมาใช้สิทธิเพียงร้อยละ 52.41

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ถือว่าเป็นการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองที่เป็นรูปธรรมของการมีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย การที่ประชาชนมาใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งน้อย สาเหตุหนึ่งน่าจะเกิดจากการที่ประชาชนยังขาดจิตสำนึก ความคิด และทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ซึ่งสิ่งเหล่านี้จำเป็นต้องมีการปลูกฝังและส่งเสริมความคิดทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ตลอดจนการมีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนโดยเฉพาะเยาวชนนอกระบบโรงเรียน ซึ่งจะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญทางการเมืองต่อไปในอนาคต โดยเยาวชนนอกระบบโรงเรียนที่มีอายุ 15-19 ปี ควรได้รับการเตรียมหาที่มีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการเลือกตั้ง ทั้งนี้เพราะเยาวชนนอกระบบโรงเรียนเหล่านี้กำลังอยู่ในช่วงวัยรุ่น ซึ่งภายในระยะเวลาไม่นาน เยาวชนนอกระบบโรงเรียนเหล่านี้จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่มาใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งในอนาคต สำหรับเยาวชนนอกระบบโรงเรียนที่มีอายุ 20-25 ปี ซึ่งเป็นผู้ที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งแล้ว ควรได้รับการปลูกฝังและส่งเสริมให้ตระหนักถึงความสำคัญเรื่องวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย เพื่อเตรียมจิตใจและพฤติกรรมให้แสดงออกมารูปของการมาใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง นอกจากพฤติกรรมของการเลือกตั้งแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่าควรจะได้ศึกษาเรื่องวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยเพื่อที่จะได้ทราบว่า ผู้ปกครองและเจ้าหน้าที่ภาครัฐบาลได้มีการส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยแก่เยาวชนนอกระบบโรงเรียนอยู่ในระดับมากหรือน้อยเพียงใด เพราะการเรียนรู้ทางอ้อมโดยผู้ปกครองและเจ้าหน้าที่ภาครัฐบาลในการส่งเสริมวิถีชีวิตแบบ

ประชาธิปไตยให้แก่เยาวชนนอกระบบโรงเรียนจะเป็นส่วนหนึ่งที่จะเป็นรากฐานของพฤติกรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่สังเกตได้ เช่น การเลือกตั้งในอนาคต เป็นต้น

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างเยาวชนนอกระบบโรงเรียนกับผู้ปกครองเกี่ยวกับการส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยแก่เยาวชนนอกระบบโรงเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างเยาวชนนอกระบบโรงเรียนกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐบาล เกี่ยวกับการส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยแก่เยาวชนนอกระบบโรงเรียน

สมมติฐานการวิจัย

มุซาเฟอร์ เชอริฟ และคาร์ลีน ดับเบิลยู เชอริฟ (Muzafer Sherif and Cerclyn W.Sherif อ้างใน ประภารัตน์ สายวงศ์, 2531) นักจิตวิทยาสังคมได้กล่าวว่า ประสบการณ์และพฤติกรรมเป็นผลมาจากประสบการณ์ของบุคคลนั้น โดยที่ประสบการณ์จะเกี่ยวข้องกับการรับรู้ (Perception) ตัดสินใจ (Judging) การประเมินค่า (Appraising) การจำ (Remembering) และสภาวะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการระลึกรู้ตน (Awareness) ของบุคคลซึ่งบุคคลอาจแสดงออกในลักษณะของคำพูด กิริยา ท่าทาง (Verbal Expression and Bodily Expression)

สมวาสนา ตั้งตริยพงศ์ (2525) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของครูสังคมศึกษา และนักศึกษาผู้ใหญ่เกี่ยวกับการเรียนการสอน หมวดวิชา "การเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต" ตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ฉบับพุทธศักราช 2522 พบว่า ครูสังคมศึกษาและนักศึกษาผู้ใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนด้านเนื้อหา กระบวนการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์การสอน และการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

อาชัญญา สิริยานนท์ (2527) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาผู้ใหญ่ สายอาชีพ และผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนในด้านตัวครู ตัวนักศึกษา เนื้อหาและหลักสูตร สื่อการสอน และการวัดและการ

ประเมินผลของโรงเรียนผู้ใหญ่อายวชิพ สังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน ในเขต กรุงเทพมหานคร พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนการศึกษาผู้ใหญ่ อายวชิพ ระหว่างนักศึกษาผู้ใหญ่อายวชิพกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาอายวชิพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อรพรรณ สมานทรัพย์ (2529) ได้ทำการศึกษาบทบาทที่คาดหวังและที่ปฏิบัติจริง ในด้านการเรียนการสอนของครูประจำกลุ่มการศึกษาผู้ใหญ่แบบเปิดเสรีระดับที่ 3-4 ทาง วิทยุและไปรษณีย์ตามการรับรู้ของตนเอง ผู้บริหาร และผู้เรียนในเขตภาคเหนือ พบว่า ผลของการเปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริงในด้านการเรียนการสอนของครูประจำกลุ่มการศึกษาผู้ใหญ่แบบเปิดเสรีระดับที่ 3 และ 4 ทางวิทยุและโทรทัศน์ ตามการรับรู้ของครูประจำกลุ่ม ผู้บริหาร และผู้เรียน แตกต่างกันทุกด้าน

พจนา กียสูตร (2531) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัด บริการแนะแนวตามสภาพที่จัดจริงและตามความคาดหวังของผู้บริหาร อาจารย์แนะแนว และ ผู้รับบริการแนะแนวของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน พบว่า ความคิดเห็นของการจัด บริการแนะแนว มีความเห็นที่แตกต่างกัน

รัชณี พลารักษ์ (2532) ได้ทำการศึกษาบทบาทของครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ใน การส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยให้แก่นักเรียนระดับประถมศึกษา ตามการรับรู้ ของครูและนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของครูในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในการ ส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยให้แก่นักเรียนระดับประถมศึกษา ตามการรับรู้ของครู และ นักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญโดยครูรับรู้ว่าคุณสมบัติมากกว่าการรับรู้ของนักเรียน

จากแนวคิดและผลงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า พฤติกรรมของบุคคลเป็น ผลมาจากประสบการณ์ของบุคคลนั้นโดยประสบการณ์จะเกี่ยวข้องกับการรับรู้ การตัดสินใจ การประเมินค่า และการจำ ดังนั้นการที่ผู้ให้บริการหรือผู้ใหญ่ เช่น ครู เจ้าหน้าที่ ผู้ปกครอง มีความคิดเห็นหรือการรับรู้ในการให้บริการแตกต่างจากผู้รับบริการ เช่น นักเรียน นักศึกษาผู้ใหญ่ ผู้เข้าร่วมโครงการ เป็นต้น ย่อมเป็นผลมาจากการที่ผู้ให้บริการและผู้รับ บริการมีประสบการณ์แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานของการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. เยาวชนนอกระบบโรงเรียนและผู้ปกครองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยแก่เยาวชนนอกระบบโรงเรียนแตกต่างกัน
2. เยาวชนนอกระบบโรงเรียนและเจ้าหน้าที่ภาคีรัฐบาลมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยแก่เยาวชนนอกระบบโรงเรียนแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่
  - 1.1 เยาวชนนอกระบบโรงเรียน 120 คน
  - 1.2 ผู้ปกครอง 122 คน
  - 1.3 เจ้าหน้าที่ภาคีรัฐบาล 95 คน
2. การวิจัยครั้งนี้ จะศึกษาความคิดเห็นของเยาวชนนอกระบบโรงเรียน ผู้ปกครอง และเจ้าหน้าที่ภาคีรัฐบาลเกี่ยวกับการส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยแก่เยาวชนนอกระบบโรงเรียนใน 5 ด้าน ได้แก่ คารวะธรรม สามัคคีธรรม ปุณฺณธรรม วินัยธรรม และคุณธรรม

ข้อตกลงเบื้องต้น

เยาวชนนอกระบบโรงเรียน ผู้ปกครอง และเจ้าหน้าที่ภาคีรัฐบาล ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และให้ข้อมูลตามข้อเท็จจริงด้วยความจริงใจ และปราศจากอคติใด ๆ ทั้งสิ้น จึงถือว่าคำตอบที่ได้รับเป็นความจริงและเชื่อถือได้

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การส่งเสริม หมายถึง การกระทำ พฤติกรรม หรือการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ช่วยทำให้มีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย

วิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย หมายถึง การดำเนินชีวิตที่นำหลักการประชาธิปไตยมาใช้ในการชีวิตประจำวันจนเป็นนิสัยหรือวิถีทางแห่งชีวิต คือ มีจิตสำนึก ค่านิยม บุคลิกภาพ และวิถีทางดำเนินชีวิตอย่างประชาธิปไตย วิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย แบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ

1. ด้านคารวะธรรม คือ การเคารพในสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ของกันและกัน

2. ด้านสามัคคีธรรม คือ การร่วมกันประชุมปรึกษาหารือกัน ตั้งแต่ขั้นวางแผนงานร่วมกัน ปฏิบัติงานร่วมกันแบบเคียงบ่าเคียงไหล่ และประเมินผลงานร่วมกัน โดยทุกคนมีความรับผิดชอบต่องานและตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

3. ด้านปัญญาธรรม คือ การใช้ปัญญาตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ในการคิดแก้ปัญหาของบุคคลและของกลุ่ม

4. ด้านวินัยธรรม คือ การรู้จักขอบเขต กติกา สำนักในสิทธิและหน้าที่ ใช้สิทธิเสรีภาพภายในขอบเขต หลักแห่งวินัยธรรมแยกเป็น 3 ระดับ คือ วินัยในตนเอง วินัยต่อกลุ่มหรือหมู่คณะ และวินัยต่อสังคม

5. ด้านคุณธรรม คือ การมีศีลธรรมประจำใจ มีความซื่อสัตย์ มีความยุติธรรม และปรารถนาดีต่อผู้อื่น

เยาวชนนอกระบบโรงเรียน หมายถึง เยาวชนที่มีอายุระหว่าง 15-25 ปี เป็นเยาวชนที่จบการศึกษาภาคบังคับแล้วไม่ได้ศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษา และเป็นสมาชิกศูนย์เยาวชนตำบล สังกัดกรมการพัฒนาชุมชน จังหวัดสมุทรปราการ ในปี 2535

ผู้ปกครอง หมายถึง บิดามารดาหรือผู้ปกครองของเยาวชนที่เป็นสมาชิกศูนย์เยาวชนตำบล สังกัดกรมการพัฒนาชุมชน จังหวัดสมุทรปราการ

เจ้าหน้าที่ภาครัฐบาล หมายถึง เจ้าหน้าที่กรมการพัฒนาชุมชน เจ้าหน้าที่กรมการศึกษานอกโรงเรียน และเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับเยาวชนที่เป็นสมาชิกศูนย์เยาวชนตำบลในจังหวัดสมุทรปราการ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้บุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ข้อมูล และทราบความคิดเห็นของเยาวชนนอกระบบโรงเรียนเกี่ยวกับการส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยให้แก่เยาวชนนอกระบบโรงเรียนโดยหน่วยงานภาครัฐบาลและสถาบันครอบครัว

2. เพื่อนำความคิดเห็นของเยาวชนนอกระบบโรงเรียน ผู้ปกครอง และเจ้าหน้าที่ภาคีรัฐบาลมาประกอบในการจัดทําและปรับปรุงหลักสูตรหรือโครงการเกี่ยวกับวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. เพื่อเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยของผู้สนใจในเรื่องวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย ในการแสดงให้เห็นหรือทราบว่าการส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยของหน่วยงานภาครัฐบาลและครอบครัวมีลักษณะ สภาพปัญหา และอุปสรรค